

**MARÇ
-MAIG
2020**

**GESTIÓ DEL
CORONAVIRUS ALS
CENTRES
PENITENCIARIS
CATALANS**

**MONITORITZANT LA PRIVACIÓ DE
LLIBERTAT I L'ACTIVITAT POLICIAL
DURANT L'EMERGÈNCIA DE LA COVID-19**

NOU PROJECTE INVESTIGACIÓ COVID-19 I PRIVACIÓ DE LLIBERTAT

Des de l'inici de l'emergència sanitària derivada de la Covid-19, des de l'equip SIRECOVI de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH) hem estat analitzant les implicacions que les decisions polítiques preses per controlar la propagació del virus, estan tenint en l'exercici de les agències del sistema penal. En aquest marc de treball hem dut a terme diferents campanyes en col·laboració amb altres organitzacions de drets humans, i associacions de familiars i en suport a persones privades de llibertat, instant les administracions públiques a que, en compliment amb les nombroses recomanacions que han emès organismes internacionals, adoptin mesures més respectuoses amb els drets fonamentals de les persones preses.

Després dels primers dos mesos de treball, vam decidir donar forma a un projecte d'investigació estructurat a què hem anomenat **Monitoritzant la privació de llibertat i l'activitat policial durant l'emergència de la Covid-19**. L'objectiu principal d'aquest nou projecte és poder realitzar un monitoratge constant de l'impacte que la pandèmia, i les mesures adoptades per combatre-la, estan tenint en els centres penitenciaris, i les implicacions que té l'activitat policial en la seva tasca de vigilància de l'acompliment de les mesures restrictives de moviments, activitats o de distanciament social. Per a més informació en relació als objectius del projecte i la metodologia de treball, podeu consultar la carta de presentació de la mateixa en el següent enllaç:

<http://www.ub.edu/ospdh/ca/node/656>

En el context de la monitorització del sistema penitenciar es pretén llançar una radiografia constant (**diagnòstic dinàmic**) que reflecteixi, tant en una dimensió quantitativa com qualitativa, el nivell d'afectació que la pandèmia està tenint en els sistemes penitenciaris dependents de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries (SGIP) i de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (SMPRAV). Més enllà del seguiment del nombre de contagis, aquest **diagnòstic dinàmic** pretén oferir informació respecte de les mesures adoptades per les administracions i les implicacions que aquestes estan tenint en relació amb certs aspectes com les comunicacions, la reducció de població penitenciària, els serveis de salut o les activitats de reinserció social, treball i educació.

Òbviament, el final de l'Estat d'Alarma no significa el final de la pandèmia. Les administracions s'enfronten a un complex desafiament en el qual probablement hauran de seguir prenent mesures en un avanç impredecible de la pandèmia, amb possibles pics i retrocessos. És per això que el pla de treball que hem traçat realitzarà un monitoratge que arriba, al menys, fins a l'estiu de 2021. Esperem que els resultats d'aquests diagnòstics puguin contribuir a la feina que estan realitzant altres organitzacions de drets humans, de familiars o suport a persones preses, a col·lectius de l'advocacia, i als mateixos responsables de les administracions públiques implicades.

INVESTIGACIÓ EN COVID-19 A CENTRES PENITENCIARIS CATALANS

Catalunya és l'única comunitat autònoma de l'Estat espanyol que té transferides les competències en matèria de gestió penitenciària, coexistint a l'Estat, així, dos sistemes penitenciaris que, encara que comparteixen un mateix marc legislatiu, difereixen quant a la seva organització, models i programes.

A Catalunya és el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, a través de la SMPRAV, l'organisme encarregat de la gestió penitenciària, sent per tant aquesta administració l'encarregada de definir i executar els principals protocols d'actuació adoptats per a la gestió de la pandèmia.

És important recordar al seu torn que, a Catalunya, les competències en matèria de sanitat penitenciària van ser transferides el 2014 al Departament de Salut de la Generalitat, de manera que els serveis sanitaris dels centres penitenciaris catalans estan integrats i depenen del sistema sanitari públic.

El Programa de Salut Penitenciària (PSP), en coordinació amb les diverses Gerències Territorials, és l'organisme encarregat de coordinar les activitats, programes i protocols de funcionament de tots els Equips d'Atenció Primària Penitenciària dels centres penitenciaris catalans.

Aquesta divisió de competències comporta que, a diferència dels centres penitenciaris dependents de l'AGE a Catalunya, els protocols d'actuació sanitaris hagin de ser consensuats entre les dues administracions.

Òbviament, la coexistència de dos sistemes penitenciaris amb competències diferenciades ha comportat, i segueix comportant, diferències pel que fa a les mesures adoptades per les dues administracions en el marc de la gestió de l'actual crisi sanitària, i els terminis d'execució de les mateixes. També fa que es requereixi una anàlisi diferenciada de les principals mesures i resultats per a cadascuna de les administracions.

El SIRECOVI, per ser un sistema amb competència territorial a Catalunya, es troba en un lloc estratègic per estudiar els impactes que aquestes mesures estan tenint i tindran en el sistema penitenciari català, tant pel diàleg constant que manté amb les diverses administracions competents en matèria penitenciària i amb les organitzacions de la societat civil del territori, com pel vincle de confiança establert des de fa anys amb les persones preses, les seves famílies i els seus grups de suport. Per a aquest primer informe relatiu a la monitorització i anàlisi de l'impacte que la pandèmia i les mesures adoptades està tenint en els centres penitenciaris de Catalunya durant el període de confinament (març-maig de 2020), a més d'un profund estudi de material d'hemeroteca, hem analitzat les mesures adoptades per la SMPRAV i les campanyes de comunicació que han realitzat durant la pandèmia, analitzant el seu impacte de la mà d'altres fonts com són l'experiència de les pròpies persones privades de llibertat, de les organitzacions socials, de familiars i de grups de suport, i dels sindicats de treballadors/es penitenciaris.

Hem comptat, també, amb la valuosa informació proporcionada per entitats com el Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària (SOJP) de Catalunya o el Síndic de Greuges.

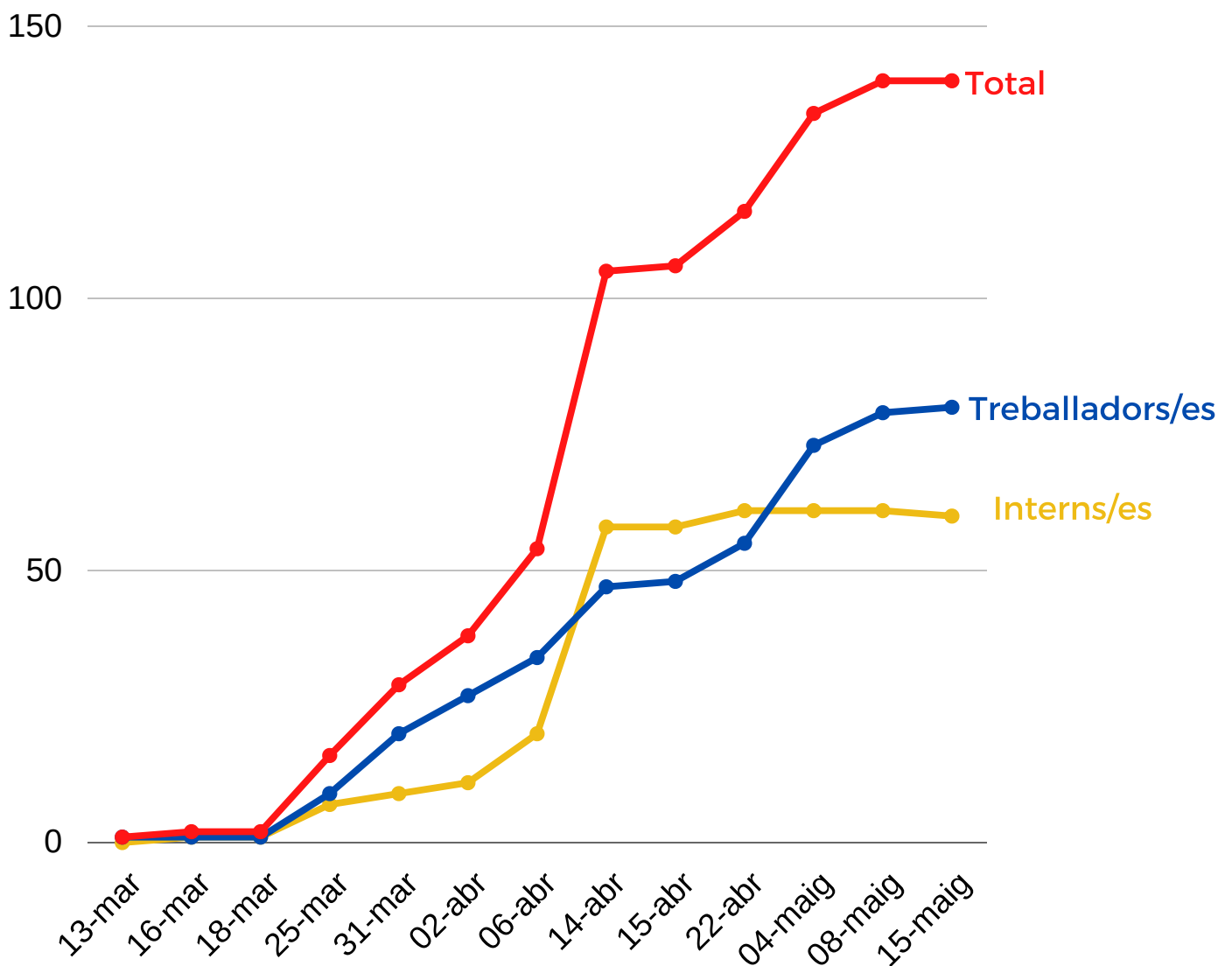
Després de presentar tota la informació sistematitzada sobre la base de diversos blocs temàtics, vam concloure el present informe amb una sèrie de valoracions elaborades després del diagnòstic realitzat, amb l'objectiu de destacar aquelles mesures que han tingut més impacte, així com aquelles que no ho han tingut, apuntant al seu torn altres mesures que considerem que podrien haver-se adoptat i altres que podrien ampliar-se o mantenir-se, fins i tot després de la pandèmia.

Des de l'OSPDH estem convençuts que presons més obertes, menys poblades i amb un reforç en l'atenció sanitària, oferiran un sistema penitenciari post Covid-19 molt més respectuós amb els drets fonamentals de les persones preses i coherent amb la finalitat constitucional de la pena privativa de llibertat.

ESTADÍSTIQUES CONTAGIS

GRÀFIC 1: BALANÇ DEL NOMBRE D'AFECTATS PER COVID-19

Font: Elaboració pròpia en base a dades publicades per la Conselleria de Justícia, Generalitat de Catalunya

MESURES SANITÀRIES

10 de març

La SMPRAV adopta les primeres mesures preventives per minimitzar l'impacte de la COVID-19 a les presons. Justícia i Salut aproven un protocol d'actuació per a l'atenció dels possibles casos de coronavirus: les persones preses sospitoses de contagi seran aïllades en una cel·la i els sanitaris determinaran si han de ser traslladades a l'Hospital Clínic per ser sotmeses a les proves i romandre aïllades fins el resultat, o se'ls ha de fer la prova en el mateix centre. Els casos positius seran traslladats a la Unitat Hospitalària Penitenciària de Terrassa (UHPT) per ser tractats.

11 de març

L'OSPDH dirigeix un comunicat a la SMPRAV, al PSP i al Síndic de Greuges instant-los a adoptar mesures preventives per frenar l'expansió de la COVID-19 entre la població reclusa, que no suposin majors restriccions dels seus drets fonamentals de les que ja tenen en l'actualitat per la seva pròpia condició de privats de llibertat.

13 de març

Després de detectar-se el primer positiu per coronavirus a una presó catalana, la SMPRAV adopta noves mesures per frenar l'expansió del virus. Justícia i Salut han identificat les persones amb patologies prèvies i a les majors de 65 anys -un total de 265 persones- a les que els metges analitzaran una per una. Es preveu que en funció de les indicacions de l'autoritat sanitària, es puguin concentrar tots els casos d'especial vulnerabilitat en mòduls específics.

14 de març

Un intern del mòdul 13 del CP Brians 2, és el primer pres a donar positiu per coronavirus. L'intern és traslladat a la UHPT on s'han destinat 22 dels 31 llits disponibles a pacients amb coronavirus.

Justícia decideix aïllar el mòdul on estava situat el pres, en el qual es troben 105 interns que durant 14 dies no podran accedir a la resta d'equipaments comuns.

Des d'UGT presons denuncien que ja van advertir que això passaria en una reunió amb Justícia celebrada el passat 10 de març, i alerten que les mesures adoptades per la SMPRAV són insuficients per no haver personal penitenciari ni sanitari suficient per fer front a la crisi, i no disposar de suficient material de contenció individual com màscares o gels desinfectants.

16 de març

Desenes d'organitzacions de la societat civil demanen a la SMPRAV l'adopció de mesures per prevenir els fatals efectes que el coronavirus pot tenir en una població especialment vulnerable, entre les quals caldria destacar: el reforç immediat de les plantilles de personal sanitari dins de presó, la dotació d'EPIS per a funcionaris i presos, o que l'aïllament de les persones afectades pel coronavirus es produeixi en una instal·lació mèdica i no a una cel·la.

18 de març

La SMPRAV comença a repartir mascaretes quirúrgiques i FFP2 entre els professionals penitenciaris. Justícia, en compliment del pla de contingència elaborat pel Programa de Salut Penitenciària (PSP), estableix que les persones preses més vulnerables que no puguin ser excarcelades per motius de condemna, romanguin ingressades en unitats lliures de coronavirus en mòduls residencials separats. Al CP Lledoners s'hi habilita un mòdul on ingressen 8 interns.

19 de març

Es confina el CP de Dones de Barcelona (Wad Ras) i es posa en quarantena a més de 110 internes, després que diverses d'elles donin positiu per coronavirus. Queden anul·lats els nous ingressos, sent les noves preses traslladades al CP Brians 1.

26 de març

El Sindicat CSIF denuncia la SMPRAV davant Inspecció de Treball per considerar insuficients les mesures de protecció a les presons, per la manca de material de protecció i de desinfecció de les instal·lacions.

7 de març

El Departament de Justícia anuncia la desinfecció del Centre Obert de Barcelona, després de diagnosticar-hi 5 positius (2 interns i 3 empleats), i el repartiment als funcionaris de presons catalanes 50000 mascaretes (resultant aquestes caducades) i 11000 mascaretes de protecció genèrica entre la població reclusa.

Al CP Brians 1 es confina els 72 interns del mòdul 5 després que un d'ells donés positiu per coronavirus, mentre que al CP Brians 2 s'aixeca el confinament del mòdul 13.

28 de març

El sindicat UGT presons denuncia la SMPRAV per repartir mascaretes caducades entre el personal de presons.

1 d'abril

CCOO denuncia el Departament de Justícia davant del TSJC per la no realització de proves diagnòstiques als treballadors sospitosos i per l'absència de protocols, i exigeix la reposició de mascaretes.

2 d'abril

Es confina un nou mòdul (el 4) del CP Brians 1 després d'un nou positiu; són ja 2 mòduls confinats en aquest CP, a més de la seva infermeria. Al CP Quatre Camins estan confinats el mòdul 4 i el MESOB.

6 d'abril

Els presos ubicats a la infermeria del CP Brians 2 denuncien que no se'ls faci lliurament de mascaretes.

7 d'abril

Es confina el mòdul 8 del CP Quatre Camins, sent ja tres els mòduls confinats en aquest CP.

8 d'abril

Des del Sindicat CSIF es denuncia la manca d'aplicació del protocol de contenció de la COVID-19 decretat des de la SMPRAV, i una actitud negligent cap als interns i els funcionaris per part del propi Secretari General i el Director del CP Quatre Camins que "es passegen pel CPQC sense cap tipus de mitjà de protecció, ni mascaretes, ni guants", malgrat que, poc després, el mateix Director hagués donat positiu en la prova de coronavirus. Denuncien també un tracte desigual a l'hora d'aplicar els tests diagnòstics, prioritzant la seva aplicació a càrrecs directius malgrat que no hagin tingut contacte estret amb cap positiu i no realitzant-los a treballadors de menor rang que si han tingut contactes estrets o en presenten simptomatologia.

El TSJC ha ordenat al Departament de Justícia que faciliti a tots els CP catalans amb caràcter immediat l'accés massiu als tests ràpids de COVID-19, que desinfecti diàriament tots els centres de treball, que proporcioni material de protecció per prevenir el contagi (mascaretes, guants, bates, maniguets, protectors facials, ulleres, gels antisèptics i termòmetres sense contacte) i que substitueixi el material caducat.

9 d'abril

El Govern anuncia que la UHPT ha arribat al límit de la seva capacitat i habilita una nova zona hospitalària per a presos amb COVID-19 a la segona planta de la infermeria del CP Brians 2, que suma 22 nous llits. Mentre a la UHPT s'hi atenen els casos més greus, en aquest nou servei s'hi atendran els interns que no requereixen suport respiratori i els que, havent ja superat la malaltia, no han completat la quarantena.

Salut dota els professionals sanitaris d'aquest nou servei dels mateixos equips de protecció individual que es fan servir als hospitals i s'adapten els protocols de seguretat amb criteris sanitaris.

A la data, es troben confinats els mòduls 4 i 5 i la infermeria del CP Brians 1, el mòdul 4 i el semiobert del CP Quatre Camins, i la Unitat de Salut Mental del CP Brians 2.

11 d'abril

Després de realitzar 65 proves PCR a interns del CP Quatre Camins, es diagnostiquen 22 nous positius, comptabilitzant ja 32 en aquest centre. Mentre que els que hi van donar negatiu romanen aïllats en el mòdul 1, els interns positius amb símptomes lleus que no requereixen de suport respiratori romanen en el mateix mòdul 4.

Justícia anuncia que aixecarà un hospital de campanya en el mòdul 4 del CP Quatre Camins amb 145 nous llits, actuant com a extensió de la UHPT.

En els dies següents, presos i familiars denuncien les males condicions en què es troba el mòdul 1 del CP Quatre Camins, en què els interns romanen aïllats. Expliquen que el mòdul es troba en reformes, que molts matalassos estan negres, que hi ha escarabats, rates i aixetes que perden aigua, i que no disposen de paper higiènic, sabó, fulles d'afaitar, mascaretes o guants.

Alguns interns relaten que han arribat a romandre 30 hores seguides sense sortir de la cel·la i que compten únicament amb 30 minuts al dia per sortir al pati, anar a l'economat i dutxar-se.

22 d'abril

Fins a la data s'han realitzat 289 test a persones privades de llibertat a Catalunya, xifra que representa un 4% del total de la població penitenciària.

6 de maig

Justícia anuncia que realitzarà proves PCR a tots els presos i treballadors de les presons i centres de justícia juvenil de Catalunya, a partir de la setmana que ve. Expliquen que es començaran a practicar les proves als funcionaris que es troben de baixa (646 dels 1.046), s'estendran després a la resta de professionals i, finalment, als presos.

MESURES SOBRE COMUNICACIONS

COMUNICACIONS FAMILIARS

13 de març

La SMPRAV ajorna tots els vis-a-vis íntims i familiars, juntament amb els permisos de sortida. Es mantenen les comunicacions per locutori i s'està estudiant la possibilitat d'ampliar la seva durada. S'incrementa, de moment, el nombre de trucades telefòniques de 10 a 15, tenint ara les persones preses 40 minuts més de telèfon a la setmana.

16 de març

La SMPRAV decreta la restricció de totes les comunicacions presencials ordinàries, íntimes i familiars amb persones preses a Catalunya, igual que el lliurament de paquets a les mateixes.

Desenes d'organitzacions de la societat civil demanen a la SMPRAV l'adopció de mesures per pal·liar les accions restrictives adoptades, entre elles la gratuïtat de les trucades telefòniques extres i l'increment de les comunicacions orals ordinàries a través de locutoris, instant-la a que, amb caràcter urgent, s'instal·li un sistema de vídeo trucades a totes les presons, per a les persones preses i les persones amb les que realitzen comunicacions ordinàries.

21 de març

A causa de les limitacions de mobilitat decretades per al conjunt de la ciutadania, la SMPRAV habilita números de comptes bancaris per a cada centre, perquè familiars i cercles pròxims poguessin fer arribar diners a l'intern/a mitjançant transferència, sense necessitat de desplaçar-se fins a la presó. Justícia informa que garantirà saldo telefònic als interns sense recursos - la majoria de nacionalitat estrangera- per a trucades nacionals i internacionals. Des dels familiars i grups de suport a persones privades de llibertat es va criticar molt aquesta mesura, al considerar-la totalment insuficient, ja que només poden beneficiar-se els interns sense peculi i no aquells amb baixos ingressos. Les famílies denuncien també una pujada en el cost de les trucades i les escasses quanties ingressades a interns sense recursos.

22 de març

La SMPRAV anuncia l'ampliació de les trucades telefòniques; ara, els interns i internes podran realitzar el doble de trucades, passant de 10 a 20 trucades a la setmana, amb 8 minuts de durada.

24 de març

La SMPRAV anunciava la posada en marxa d'un pla pilot al CP Quatre Camins perquè els interns i les internes puguin comunicar-se amb familiars i amics per videoconferència a través dels ordinadors de la biblioteca del centre.

Justícia anuncia la compra de 230 telèfons mòbils per a repartir-los entre tots els centres penitenciaris i de justícia juvenil, perquè interns i internes puguin fer videotrucades via WhatsApp, juntament amb la compra de 160 televisors que distribuirà entre els presos sense recursos de les cel·les d'ingressos, on els presos que acaben d'entrar a la presó han de fer una quarantena abans de compartir mòdul amb la resta d'interns.

S'anuncia, també, l'obertura de línies telefòniques perquè els familiars dels interns rebin informació sobre la situació de la persona presa i també sobre les mesures adoptades per part de la SMPRAV davant l'emergència sanitària. Les famílies disposen de diferents telèfons en funció de la demarcació de cada centre penitenciar. Algunes famílies denuncien que el temps d'espera és molt llarg i en diversos casos el professional que atén la trucada no disposa de la informació reclamada ni deriva la crida al centre penitenciar interessat.

25 de març

Justícia comença a repartir telèfons mòbils als centres penitenciaris de Catalunya. Afirmen que es calcula que es podran beneficiar d'aquesta mesura 3 de cada 4 interns que estan en règim ordinari i tancat, i que cada un d'ells podrà realitzar 3 videotrucades al mes.

Familiars i presos denuncien la manca d'intimitat en les videotrucades, ja que sempre hi ha d'estar un funcionari present, arribant-se a realitzar la trucada fins i tot, en alguns casos, a través del vidre. Assenyalen també la insuficiència del nombre de cabines als mòduls, en comparació amb l'elevat nombre d'interns, i la possibilitat de realitzar més trucades.

6 d'abril

Des de Famílies de Presos de Catalunya denuncien que les cartes estan arribant amb una mitjana de 15 dies de retard i que les cabines de telèfon fallen molt i s'hi escolta una locució que informa que les línies estan saturades.

4 de maig

Justícia posa en marxa una nova línia telefònica perquè els familiars d'interns/es contagiats tinguin informació sobre l'evolució del seu estat de salut des del mateix moment de la diagnosi i, de manera directa, a través del personal sanitari del Departament de Salut que tracta cada un dels pacients.

VIDEOTRUCADES EN XIFRES

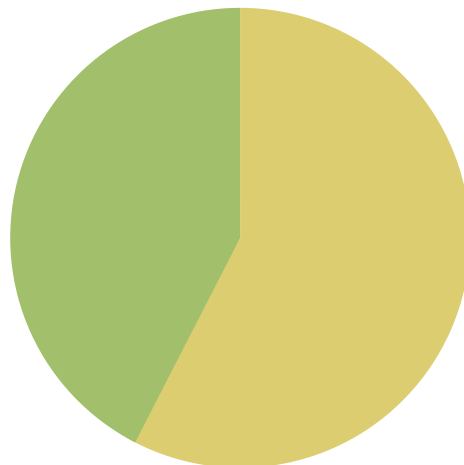
GRÀFIC 2: PERCENTATGE DE PERSONES PRESES QUE HAN REALITZAT VIDEOTRUCADES

Mitjana diària: 480

Del 24 de març al 24 d'abril: 14376

No
42.5%

Sí
57.6%

Elaboració pròpia segons dades de la Conselleria de Justícia, Generalitat de Catalunya

ACCÉS AL SERVEI D'ORIENTACIÓ JURÍDICA PENITENCIÀRIA (SOJP) I COMUNICACIONS AMB ALTRES ADVOCATS/ES

16 de març

Queda suspès el Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària (SOJP).

18 de març

Encara que Justícia no prohibeix en cap moment l'accés als advocats i advocades als centres penitenciaris, els recomana (tant als del SOJP com als designats) evitar en la mesura del possible, acudir als centres penitenciaris, aconsellant l'ús de videoconferències o trucades telefòniques. En el cas de visites imprescindibles, aquestes es realitzen al locutori d'advocats/des, havent aquests d'acudir als centres amb mascareta i guants.

19 de març

L'ICAB posa en marxa un sistema perquè els advocats i advocades puguin fer les videoconferències des de qualsevol dispositiu sense necessitat de desplaçar-se a l'escola.

23 de març

Es restableix el Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària. El Servei funciona de manera diferent en funció de cada col·legi d'advocats i de cada centre penitenciar: als CP Brians 1 i Brians 2 el servei s'ofereix per videoconferència. El Col·legi de Sant Feliu de Llobregat obre cada dia les seves instal·lacions per poder realitzar-les-hi.

Al CP Mas d'Enric es realitza de la mateixa manera amb la col·laboració de l'ICATAI CP Ponent s'ha decidit prestar el servei per telèfon (a través de la trucada dels lletrats i lletrades a un nombre específic) ja que el lloc en el qual estan localitzats els equips de vídeo conferències dificultava que poguessin accedir tots els interns/es el CP.

Als CP Quatre Camins, Puig de les Basses, Lledoners i Wad Ras, el servei es presta en els locutoris dels diversos centres. Els advocats/des han d'estar separats dels interns/es amb mampares i no els és permès intercanviar documentació.

Al CP de Joves de Quatre Camins ha quedat paralytatzat el servei.

Abril

Des del SOJP afirmen que el servei s'ha desenvolupat de manera uniforme, no destacant una caiguda ni augment pel que fa al nombre de peticions gestionades durant el confinament.

Afirmen també que, en principi, s'ha pogut garantir la confidencialitat de les entrevistes en tot moment, tant en les realitzades per videoconferència com en les trucades telefòniques.

S'ha de destacar, per contra, que el programari que utilitzen habitualment els lletrats i letradas- que els permet consultar les peticions, els facilita la realització d'escrits i els permet imprimir-los per lliurar-los-hi als interns directament- no ha estat disponible. Això ha obligat els advocats/des a lliurar els escrits en coordinació amb els funcionaris del centre, que han hagut de lliurar-los als interns perquè els signin i tornar-los-hi als advocats/des, no podent, per tant, garantir la confidencialitat dels mateixos.

MESURES ÀMBIT REINSERCIÓ

ACTIVITATS DE TRACTAMENT I EDUCATIVES

10 de març

La SMPRAV adopta les primeres mesures preventives per minimitzar l'impacte de la COVID-19 a les presons: es restringeixen les sortides dels interns i internes per dur a terme activitats col·lectives, se suspelen les activitats que impliquen l'accés de grups externs, els trasllats entre CP de Catalunya queden restringits a motius regimentals i de seguretat -exceptuant el CP Brians 1, per la seva condició de centre de preventius- i per acord amb el Ministeri de l'Interior se suspelen els trasllats entre els centres penitenciaris catalans i els de la resta de l'Estat espanyol.

13 de març

La SMPRAV limita l'accés dels voluntaris als CP, només podran entrar aquells que realitzin activitats vinculades als programes específics de tractament. Es decideix també posposar durant 15 dies els permisos de sortida aprovats, encara que es mantenen les sortides dels que estan classificats en art 100.2.

18 de març

Queden suspesos els programes específics de tractament, l'activitat escolar, els permisos i les sortides programades; només es permeten activitats vinculades a la salut i a la prevenció de la COVID-19, i activitats de dinamització i gestió emocional positiva.

Se suspelen, també, les activitats d'entitats col·laboradores i voluntariat, exceptuant les que es desenvolupen en els DAE dels diversos CP i els mediadors culturals.

Es manté l'atenció individual, reforçant l'atenció als interns/es que es troben en situació de risc de suïcidi, règim tancat, o situacions similars.

Pel que fa a la resta d'activitats de rehabilitació: (A) Queden restringides a interns d'un mateix mòdul, no sent possible la barreja d'interns de diferents departaments, i s'han de fer amb un màxim de 10 interns/es, ocupant un màxim d'un terç de la capacitat de la sala. (B) Es tanquen poliesportius i sales d'entrenament; l'activitat esportiva es restringeix a espais oberts, sempre que es pugui evitar el contacte i proximitat entre persones. (C) Els monitors artístics facilitaran als interns i internes materials i orientacions perquè puguin desenvolupar les activitats artístiques de forma autònoma. (D) Per tal de no incrementar la tensió entre els interns/es, s'estableix una major flexibilitat respecte a l'obligatorietat de les activitats, evitant així que les possibles absències puguin afectar negativament en els seus PIT's. Es constata, però, que la intervenció individual es veu afectada i molts presos denuncien abandonament per part dels professionals de la JdT durant l'estat d'alarma.

8 d'abril

L'elevat nombre de treballadors/es de les presons catalanes que està de baixa, un 28%, provoca que alguns CP es trobin al límit. Segons IAC-CATAC, al CP Wad Ras la plantilla es troba al 60%.

22 d'abril

A dia d'avui es troba de baixa o permís inexcusable el 31% de personal de vigilància, el 25,9% de personal d'oficines i el 30,7% de personal de rehabilitació.

28 d'abril

Es reprenen algunes de les activitats d'atenció especialitzada dirigides a persones drogodependents, amb discapacitat intel·lectual, dones i col·lectius LGTBI, que són desenvolupades per professionals d'entitats externes.

30 d'abril

Justícia reforça els equips de tractament contractant dinamitzadors per augmentar l'oferta de l'activitat esportiva i educativa.

LA FEINA PENITENCIÀRIA I LA FORMACIÓ OCUPACIONAL

16 de març

Queden suspeses les sortides dels interns i internes classificats en art. 100.2, de manera que no podran sortir a treballar.

18 de març

Es decreta el manteniment de l'activitat dels tallers productius -sense agrupar interns de diversos mòduls- en la mesura que hi hagi matèria primera per a dur-los a terme, però queden suspeses les activitats formatives vinculades a tallers i formació ocupacional. Es mantenen les destinacions dels treballadors de la bugaderia, fleca i alimentació (al tractar-se de serveis essencials) i han de viure en mòduls residencials diferenciats, en funció dels torns horaris, evitant, al seu torn, el contacte amb la resta de la població d'altres mòduls.

Interns comencen a fabricar mascaretes per als hospitals catalans en els tallers productius del CP de Joves de Quatre Camins.

26 de març

Justícia anuncia que els tallers dels centres penitenciaris de Quatre Camins, Brians 2 i Ponent fabricaran 32.000 uniformes sanitaris per a hospitals durant l'emergència del coronavirus.

La bugaderia del CP Brians 2 comença a rentar els uniformes del personal sanitari del centre perquè els professionals no se'ls hagin de portar a casa.

6 d'abril

Creix la tensió entre presos/es i grups de familiars, qui denuncien que els presos segueixen treballant en els tallers productius sense disposar de mesures de protecció.

14 d'abril

Els presos en tercer grau i aquells en art. 100.2 RP es reincorporen a la feina, tant els que estaven confinats a casa com els que estaven a la presó. Aquests últims seran ubicats al mòdul d'ingressos per evitar el contacte amb els interns que no surten a l'exterior.

MESURES DE REDUCCIÓ DE LA POBLACIÓ PENITENCIÀRIA

Encara que durant l'estat d'alarma la SMPRAV no ha pres mesures de reducció de població penitenciària en sentit estricte, ha pres algunes mesures perquè determinats col·lectius compleixin la seva condemna al seu domicili amb controls de divers tipus.

Aquests col·lectius són:

1. Els interns i internes en tercer grau.
2. Els interns i internes en segon grau amb art.100.2 del RP
3. Els interns i internes amb salut vulnerable.
4. Els interns i internes majors de 70 anys.

19 de març

La SMPRAV estudia aplicar l'art. 86.4 del RP als presos i preses classificats en tercer grau amb anterioritat a la proclamació de l'estat d'alarma, sempre que compleixin els requisits següents: (1) que s'hagi constatat una bona evolució i adaptació de la persona al règim obert, (2) que la mesura afavoreixi el seu procés de reinserció, i (3) que l'intern o la interna disposi d'un domicili on pugui complir el confinament en condicions adequades.

Les Juntes de Tractament (JdT) hauran de fer les propostes d'aplicació que seran posteriorment resoltes pel Servei de Medi Obert de la SMPRAV, qui haurà d'informar de la decisió a la Fiscalia de Vigilància Penitenciària. En cas de recurs, han de resoldre els Judges de Vigilància Penitenciària (JVP) i, en última instància, l'Audiència Provincial.

L'art. 86.4 del Reglament Penitenciari permet a les persones preses dormir a casa tots els dies de la setmana, duent-se a terme el control a través de mitjans telemàtics.

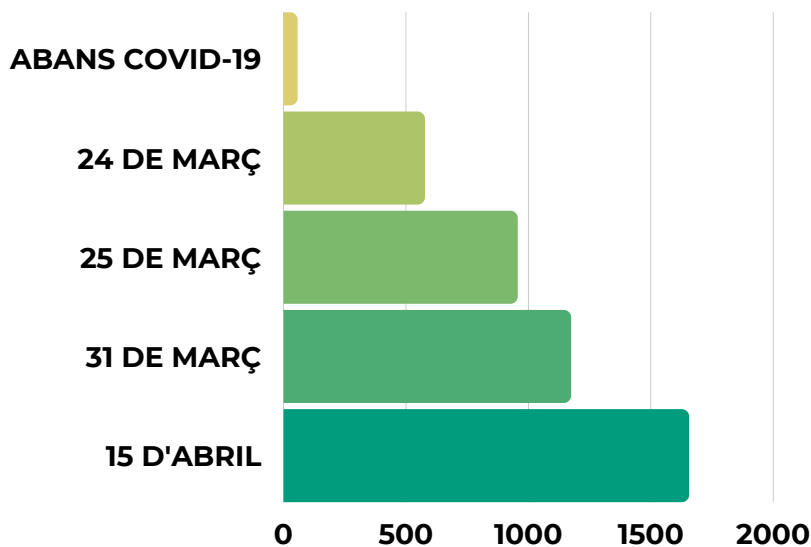
24 de març

La SMPRAV ha aplicat l'art. 86.4 a 251 presos i preses, el que representa un 15% de la població en tercer grau.

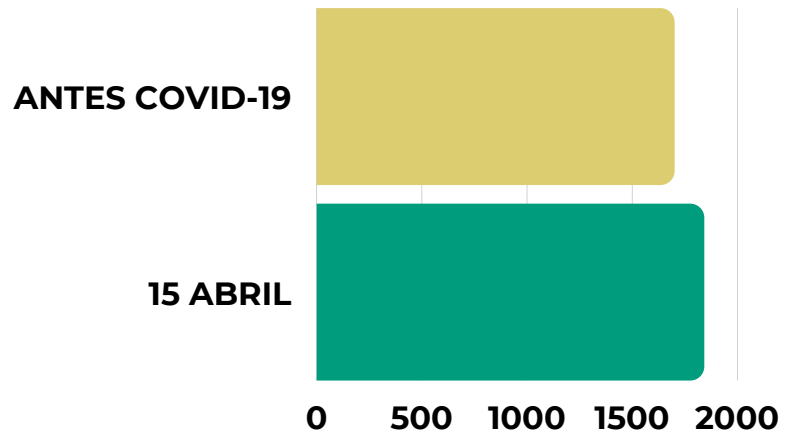
25 de març

L'art. 86.4 s'ha aplicat ja a 628 persones preses. Es triplica el nombre de presos que dormen a casa tots els dies. Amb anterioritat a l'emergència, tan sols el 20% de presos en tercer grau es beneficiaven d'aquesta mesura (325), mentre que ara en són el 55% (955). La SMPRAV està pendent de valorar l'aplicació d'aquesta mesura a 240 persones més.

GRÀFIC 3 : EVOLUCIÓ PRESOS/ES QUE DORMEN A CASA (86.4)

GRÀFIC 4: EVOLUCIÓ DELS TERCERS GRAUS

31 de març

Els centres penitenciaris celebraran JdT extraordinàries amb l'objectiu d'estudiar l'evolució i el pronòstic de les persones classificades en art. 100.2- que surten dels CP per treballar, fer voluntariat, formació o tractament- per tal de valorar si poden passar el confinament en els seus domicilis. En aquests casos, les propostes de detenció domiciliària elaborades per les JdT dels CP no passaran per la SMPRAV, sent transmeses directament als JVP, que les remetran a Fiscalia. Els principals criteris que tindran en compte per autoritzar el confinament domiciliari són: tenir un pronòstic de reincidència baix i disposar d'un domicili.

Amb anterioritat a l'emergència, hi havia 157 persones en segon grau que tenien aplicat un art. 100.2, dels quals la Generalitat n'ha progressat 56 a tercer grau.

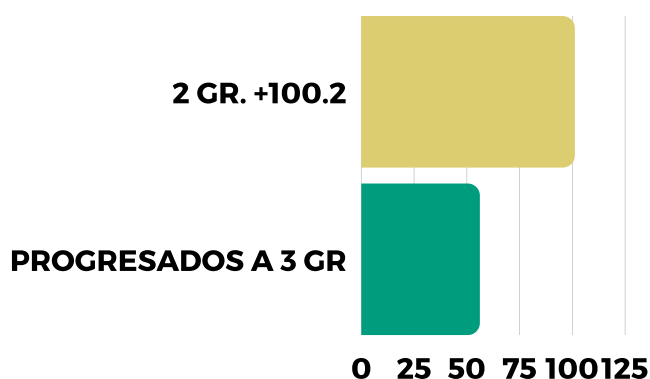

Diverses organitzacions de drets humans de Catalunya envien una carta al Departament de Justícia reiterant la necessitat d'ampliar les mesures de detenció domiciliària, no només per més casos de tercer grau o de règim de l'art 100.2 del RP, sinó també per a persones preses de més de 70 anys i aquelles amb patologies greus.

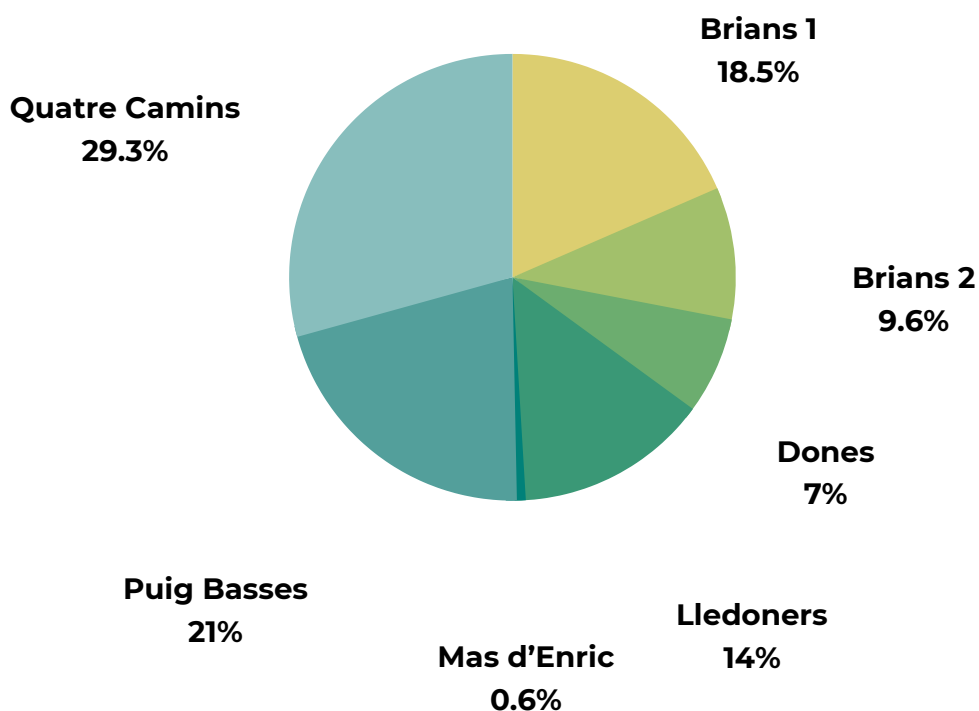
2 d'abril

Les JdT han aprovat que 15 persones preses en segon grau en art. 100.2 RP - 4 internes del CP Wad Ras i 11 interns del CP Quatre Camins- passin el confinament a casa transitòriament durant l'emergència, la qual cosa representa el 15% de les persones preses en aquesta circumstància. Les propostes estan pendents d'aprovació per part del JVP.

GRÀFIC 5: PERSONES EN 100.2 TOTALS I PROGRESSADES A TERCER GRAU

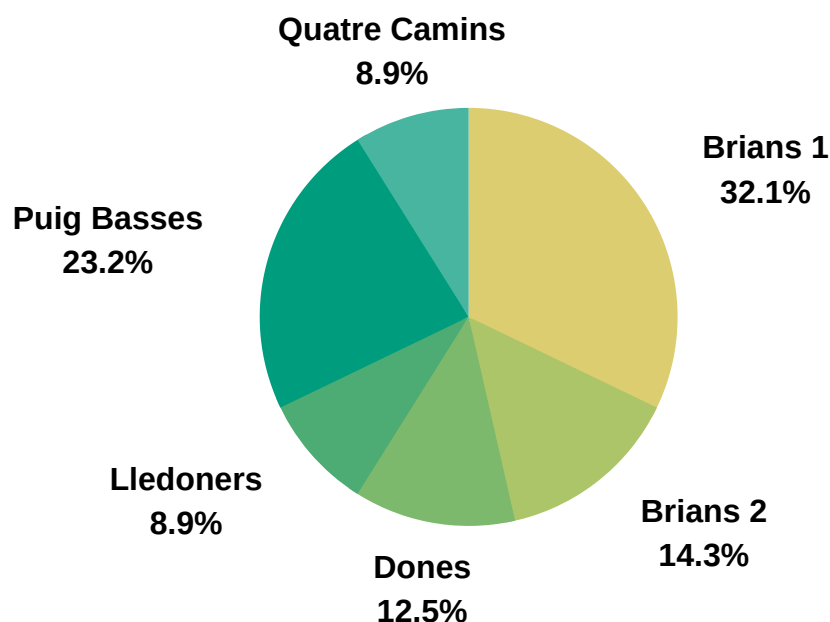

GRÀFIC 6: DISTRIBUCIÓ POBLACIÓ 2n GR + 100.2 A CP CATALANS

GRÀFIC 7: PROGRESSATS A TERCER

GRAU SEGONS CP

10 d'abril

Un 70% dels interns en semilibertat ja passa el confinament a casa seva.

14 d'abril

De les 22 persones preses que tenen aprovat un art. 100.2 per sortir a treballar, cap d'elles ha passat el confinament a casa seva.

15 d'abril

Professionals sanitaris i equips de tractament aproven que 16 persones preses amb salut vulnerable puguin passar el confinament fora dels centres penitenciaris. Des de la setmana passada, 11 d'ells passen el confinament a casa i els 5 restants en les anomenades unitats dependents, pisos extra-penitenciaris gestionats per entitats socials.

Uns altres 6 interns amb salut precària que no han pogut beneficiar-se d'aquesta mesura per trobar-se a espera de judici, han estat traslladats del CP Brians 1 a la infermeria del CP Lledoners.

A data d'avui, són ja el 90% dels presos en tercer grau (1655) qui passen el confinament a casa seva.

22 d'abril

La SMPRAV avalua si els presos majors de 70 anys que compleixen condemna als CP catalans poden passar el confinament a casa sota control telemàtic en aplicació de l'art 86.4. RP.

A Catalunya són 108 els interns septuagenaris. Abans de la pandèmia, 17 d'ells ja dormien en els seus domicilis (el 16% del total), mentre que a hores d'ara en són ja 45 (el 41%), el que suposa que s'ha triplicat la xifra des de l'inici de l'emergència sanitària.

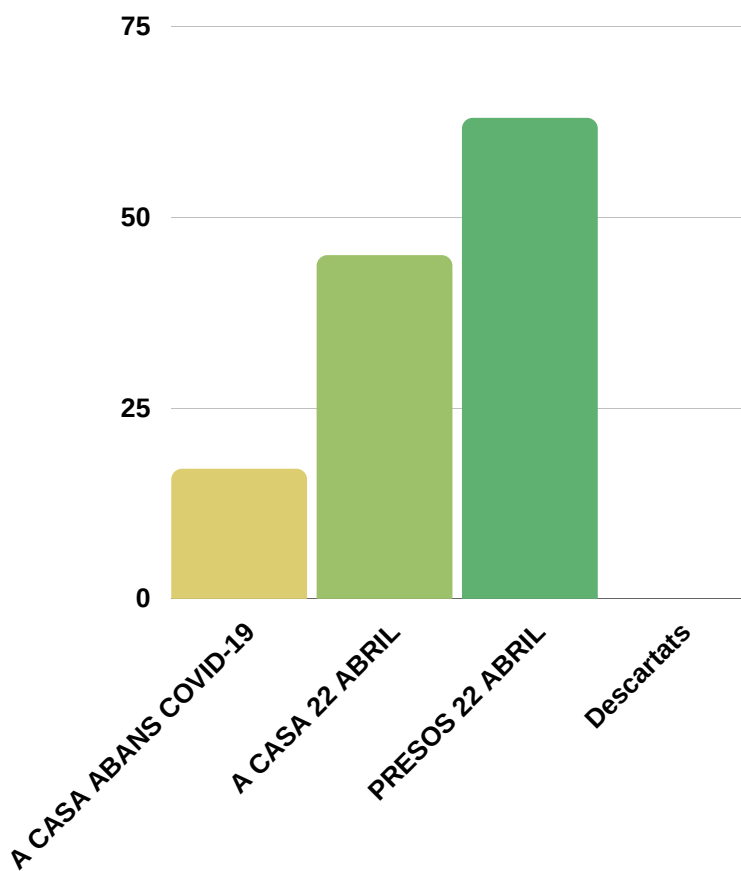

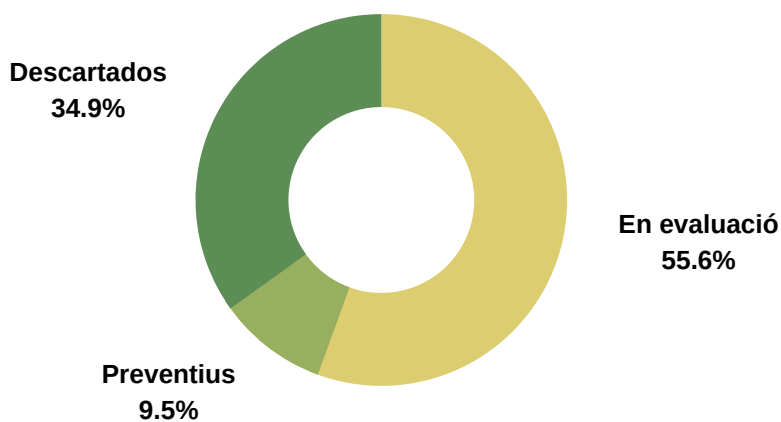
CENTRE PENITENCIARI DORSAL 2

Dels 63 que en romanen a les presons, s'estudia la possibilitat que 35 d'ells puguin confinar-se a casa seva. Els 28 restants no podran beneficiar-se d'aquesta mesura, en 6 dels casos per la seva condició de preventius- depenent la decisió directament dels jutges- i en els altres 22 per valorar un elevat risc de reincidència delictiva.

GRÀFIC 8: EVOLUCIÓ INTERNS SEPTUAGENARIS A CASA/PRESOS

GRÀFIC 9: INTERNS SEPTUAGENERIS QUE CONTINUEN PRESOS

23 d'abril

Justícia sol·licita al TSJC que faciliti que els presos preventius i amb penes curtes puguin passar el confinament a casa seva. Dels 1551 preventius en presons de Catalunya, cap ha pogut passar el confinament a casa seva.

25 d'abril

El TSJC recorda que la decisió d'excarcerar presos preventius depèn de cada jutge, per la qual cosa, insta els tribunals catalans a alentir algunes ordres de presó preventiva i a valorar positivament les peticions per passar el confinament a casa d'aquests interns i internes.

INCIDENTS

13 de març

Diversos interns del mòdul 1 del CP Brians 1 inicien una vaga de fam com a resposta a l'adopció de les mesures restrictives adoptades pel Departament de Justícia per fer front a l'emergència sanitària.

16 de març

Els presos del mòdul 1 del CP Mas d'Enric tiren papers amb foc des de les finestres de les cel·les al pati central per protestar contra la indefensió i la manca d'informació davant la crisi de la Covid-19.

Les preses del CP Wad Ras es neguen a menjar iniciant una vaga de fam, mentre exigeixen que es personi la Directora del centre al menjador per poder transmetre-li les seves reivindicacions. Reclamen mesures alternatives com la utilització de polseres telemàtiques per tal que aquelles internes que gaudien de permisos o del tercer grau puguin passar el confinament en els seus domicilis al costat dels seus familiars.

19 de març

Alguns interns dels mòduls 1 i 4 del CP Quatre Camins calen foc als llençols i els llencen per les finestres de les cel·les, a més de colpejar els barrots de les cel·les per fer soroll.

21 de març

Els presos del mòdul 4 del CP Brians 1 protesten en contra de la suspensió de les visites familiars. Al llarg del dia la protesta s'estén a altres mòduls de la presó.

22 de març

Continuen les reivindicacions en el mòdul 4 del CP Brians 1.

12 d'abril

Alguns presos del CP Quatre Camins, entre crits de desesperació i demandes de llibertat, colpegen els barrots de la cel·la, calen foc a llençols i els llencen, juntament amb altres objectes, des de les finestres de les cel·les al pati.

VALORACIÓ DE LES MESURES ADOPTADES

Tot i la complexitat de la situació derivada de l'emergència sanitària i de l'interès per prendre mesures per prevenir contagis per part del Departament de Justícia, després d'un seguiment de les mesures adoptades podem constatar que moltes d'elles han estat poc planificades i més aviat reactives als contagis que es produïen, les reivindicacions dels treballadors i de les persones preses, i organitzacions de la societat civil.

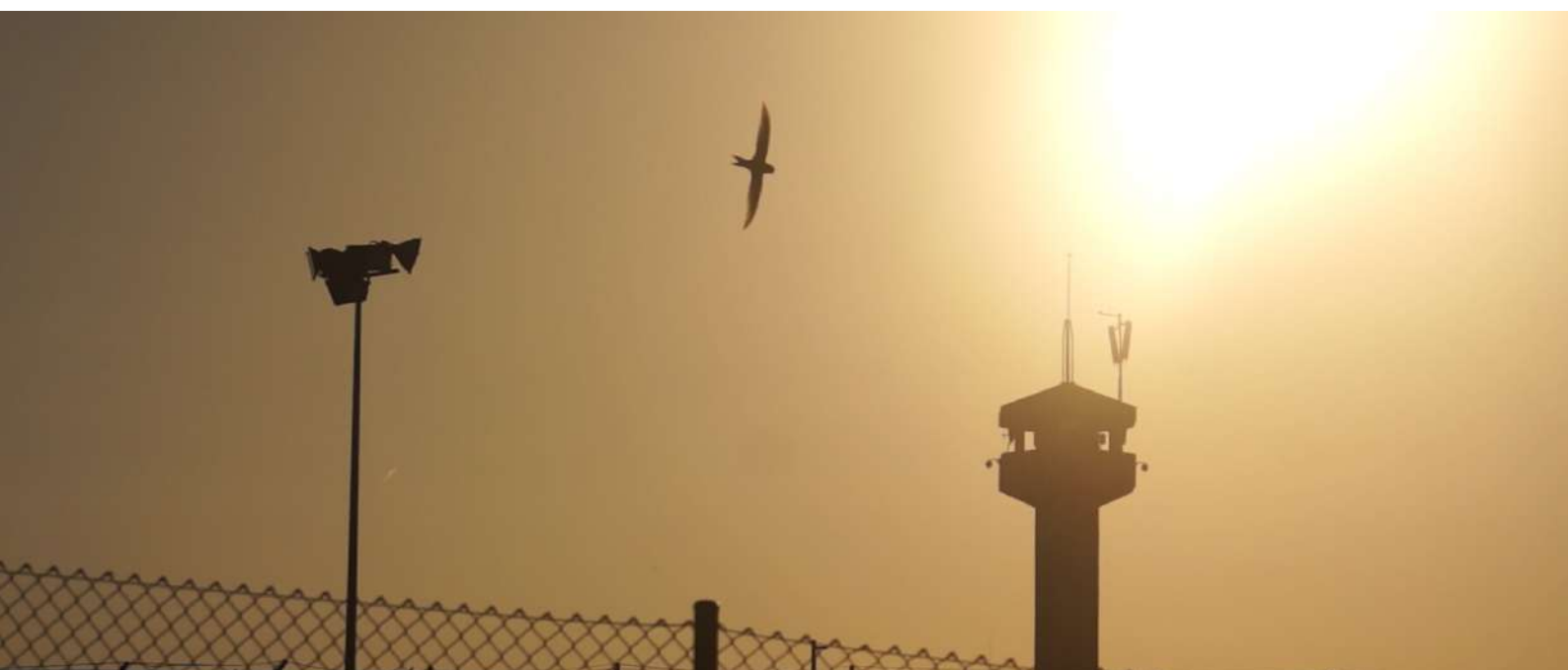
Pel que fa a les mesures sanitàries, s'ha de destacar especialment l'escassetat de material de protecció i d'altres mesures de prevenció adoptades, aspecte que ha estat denunciat tant per sectors sindicals com per les persones preses, com la desinfecció d'espais que es realitzava sempre davant la detecció de positius i no de manera preventiva.

Tant treballadores com persones preses denunciaven l'escassetat de proves diagnòstiques realitzades, el que va acabar motivant l'exigència de la seva realització per part del TSJC.

No ha estat fins al mes de maig que s'han començat a realitzar aquestes proves de manera més extensiva, i, això, malgrat que els resultats de les proves realitzades han llançat en tot moment un elevat índex de persones contagiades.

També l'habilitació de zones hospitalàries sembla haver-se realitzat sempre com a resposta reactiva. La del CP Brians 2 es va aixecar quan la UHPT estava ja al límit de la seva capacitat i la del CP Quatre Camins després de detectar-s'hi 22 nous positius.

Ens preocupen també les situacions en què s'han confinat alguns dels mòduls, especialment al CP Quatre Camins -on es va confinar els interns en un mòdul en reformes- el que ha motivat queixes i protestes per part d'interns i grups de famílies respecte de les males condicions de detenció que impossibilitaven dur a la pràctica les recomanacions de les autoritats sanitàries. Crida l'atenció que al CP Quatre Camins, on sectors sindicals denunciaven la manca d'aplicació del protocol de la SMPRAV i negligències per part del seu Director, hagi estat un dels més afectats. Es podria estudiar la situació i depurar-ne responsabilitats.

Pel que fa a les mesures adoptades en l'àmbit de les comunicacions, després de la cancel·lació de tot tipus de comunicació amb l'exterior, i davant les protestes que van començar a propagar-se pels CP, la SMPRAV va decidir adoptar mesures per compensar aquestes limitacions, com l'augment del nombre de trucades i la possibilitat de realitzar videotrucades.

Tot i que aquestes mesures van ser acollides positivament tant per les persones preses com per familiars i entitats de drets humans, des de grups de familiars han fet paleses les limitacions de les que pateixen.

Cal destacar especialment l'escassa o nul·la confidencialitat amb la qual es realitzen les videotrucades, la seva reduïda durada o el sobrecost de les trucades ordinàries per als que es considera que tenen recursos per pagar-les.

Així mateix, cal assenyalar que l'augment de les trucades no ha estat del tot aprofitat per interns amb pocs recursos, ni tampoc per aquells en una situació d'indigència, ja que el saldo garantit per part de l'administració ha resultat ser totalment insuficient.

Per tot això sol·licitem que es mantingui la possibilitat de realitzar videotrucades gratuïtes per a tota la població penitenciària a l'haver-se revelat una mesura perfectament viable. En un moment tan delicat no és admissible que a les presons no es faci ús d'internet i de les noves tecnologies.

Tot i que la creació de telèfons d'informació per a familiars ha estat una mesura valorada positivament, aquesta va arribar tard, sent incapaç de pal·liar la preocupació, ansietat i incertesa, sobretot en els primers moments de l'Estat d'Alarma.

En relació amb la comunicació amb advocats i advocades, valorem molt positivament que no s'hagi prohibit l'accés als lletrats als CP, encara que es podrien haver adoptat mesures per a garantir la confidencialitat de tot allò tractat en el marc de les entrevistes mantingudes entre aquests i els presos/es.

Pel que fa a les mesures en l'àmbit de tractament i reinserció, la paralització en la realització dels programes específics de tractament -la realització constitueix en el sistema penitenciari català un requisit imprescindible per a gaudir de beneficis penitenciaris- ha generat inquietuds i ansietats en alguns interns i internes, que trigaran més mesos en poder obtenir permisos penitenciaris o accedir a un tercer grau.

Resulta preocupant també la manca de visites per part de professionals de les JdT que denunciïn molts interns, en la mesura que en aquestes circumstàncies resulta molt difícil realitzar les valoracions dels interns i internes a fi de revisar el grau o valorar les propostes de permisos, que esperem que en cap manera puguin suposar més dificultats per a les persones preses o l'allargament del temps que hauran de passar a la presó.

És més, des de l'OSPDH considerem que en compliment dels fonaments constitucionals de la privació de llibertat, aquest temps "perdut" en què les persones han estat detingudes sense accés al tractament, hauria de ser recompensat o restituït amb fórmules de reducció de condemna o de flexibilització en l'accés a beneficis penitenciaris o progressions de grau.

Crida l'atenció el manteniment de la feina penitenciària, a diferència dels centres penitenciaris dependents de l'AGE, davant de la paralització d'activitats de formació ocupacional. Sobretot, quan el manteniment de tallers productius ha desencadenat queixes per part de treballadors i interns, que denunciaven la inexistència de suficients mesures de protecció en aquests espais.

Respecte de les mesures de descarceració, cal destacar molt positivament que la gran majoria de les persones que es trobaven en tercer grau van poder passar el confinament als seus domicilis. No obstant això, aquesta possibilitat només s'ha produït de manera molt limitada amb d'altres col·lectius, com les persones en segon grau amb art 100.2 RP, persones majors de 70 i, sobretot, persones amb problemes de salut d'alt risc davant la COVID-19.

Crida l'atenció que, tot i que el pla de Contingència elaborat pel PSP a l'inici de l'emergència feia especial èmfasi en la necessitat d'adoptar mesures de protecció per a la població més vulnerable, no es va començar a valorar la descarceració d'aquestes persones fins al mes de maig.

Com ja l'OSPDH ha assenyalat en diverses campanyes, el col·lectiu penitenciari és per sé un col·lectiu de risc, a causa de les patologies que afecten els interns i les internes d'una manera molt més estesa en comparació amb la resta de la població. Ens referim a les patologies derivades del consum de substàncies estupefaents, com també a VIH, hepatitis C i tuberculosi, entre d'altres.

Des de l'OSPDH vam sol·licitar a la SMPRAV que valori el manteniment de l'aplicació de l'art. 86.4 RP (detenció domiciliària) per a tots els interns i internes que s'hagin beneficiat de la mesura sense incidències.

Així mateix, que se segueixin aplicant les mesures higièniques i sanitàries recomanades per les autoritats sanitàries i que se segueixin estudiant les progressions a tercer grau amb aplicació de l'art. 86.4 RP durant la fase de desescalada i, fins i tot, durant la "nova normalitat".

També sol·licitem que es mantingui la possibilitat de realitzar videotrucades per a tota la població penitenciària a l'haver-se revelat una mesura perfectament viable.

Unes presons menys poblades són clarament més beneficioses per al conjunt dels CP, faciliten la convivència i el tractament, a més d'afavorir una millor capacitat de treball de professionals i funcionaris, i posaria a Catalunya en millors nivells davant d'altres països europeus respecte del nombre de persones complint sentència en règims de semilibertat.

